

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 17 § i lagen om besvärnämnden för social trygghet och 21 § i lagen om försäkringsdomstolen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lagen om besvärnämnden för social trygghet och lagen om försäkringsdomstolen ändras så att besvärinstanserna får rätt till sekretessbelagda uppgifter ur Folkpensionsanstaltens personregister med hjälp av en teknisk anslutning. Enligt förslaget ska det vara möjligt att lämna ut uppgifterna utan samtycke av den vars

intressen skyddas genom sekretessen. Besvärinstansernas rätt att få uppgifter kommer att vara av samma omfattning som tidigare, men en ändring av lagstiftningen gör det möjligt att söka uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2012.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

Om rätten för besvärinstanser som behandlar ärenden som gäller social trygghet att få uppgifter föreskrivs antingen i lagen om besvärorganisationen i fråga eller i förmånslagarna. Alla besvärnämnder och försäkringsdomstolen har en lagstadgad rätt att trots sekretessbestämmelserna få sådana uppgifter av Folkpensionsanstalten som är nödvändiga för avgörandet av ett besvärärende.

I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (offentlighetslagen, 621/1999) finns bestämmelser om utlämnande av uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning. Enligt 29 § 3 mom. i offentlighetslagen kan en myndighet för en annan myndighet öppna en teknisk anslutning till sådana uppgifter i sitt personregister som den andra myndigheten enligt en i lag särskilt bestämd skyldighet ska beakta när den fattar beslut. Om personuppgifterna är sekretessbelagda, får uppgifter sökas med hjälp av en teknisk anslutning endast i fråga om sådana personer som har samtyckt till detta, om inte något annat föreskrivs särskilt om utlämnande av en sekretessbelagd uppgift.

I 4 § i offentlighetslagen definieras begreppet myndighet. Enligt 1 mom. 8 punkten i paragrafen avses med myndigheter i offentlighetslagen bl.a. nämnder som med stöd av en lag har tillsatts för att självständigt utföra en uppgift. Således ska 29 § i offentlighetslagen tillämpas också i situationer där Folkpensionsanstalten med hjälp av en teknisk anslutning lämnar ut sekretessbelagda uppgifter till en besvärnämnd som behandlar besvärärenden. Att få sekretessbelagda uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning förutsätter således i dessa situationer enligt offentlighetslagen särskilda bestämmelser om utlämnande av uppgifterna för att det ska vara möjligt att få uppgifterna utan samtycke av den berörda personen.

Av förmånslagarna innehåller lagen om utkomstskydd för arbetslösa och arbetspensionslagarna bestämmelser om en besvärin-

stans rätt att få uppgifter av Folkpensionsanstalten med hjälp av en teknisk anslutning. Enligt 13 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) har Folkpensionsanstalten rätt att öppna en teknisk anslutning till de mottagare som avses i 13 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt 13 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa har besvärinstanser enligt den lagen rätt att få sekretessbelagda uppgifter bl.a. av statliga och kommunala myndigheter och andra offentligrättsliga sammanslutningar. Med stöd av detta har besvärnämnder enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och försäkringsdomstolen rätt att få uppgifter från Folkpensionsanstaltens personregister med hjälp av en teknisk anslutning.

Enligt 198 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) har en besvärinstans enligt den lagen rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter få uppgifter av en försäkrings- och pensionsanstalt som verkställer lagstadgad försäkring. Enligt 2 mom. i paragrafen får uppgifter som avses i paragrafen sökas med hjälp av teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen tystnadsplikten är avsedd att skydda. Motsvarande bestämmelse om rätten att få information och om en teknisk anslutning eller en hänvisning till 198 § i lagen om pension för arbetstagare finns även i de andra arbetspensionslagarna, med undantag av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008). Med stöd av arbetspensionslagarna har besvärnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen rätt att få uppgifter av Folkpensionsanstalten med hjälp av en teknisk anslutning. Besvärnämnden för arbetspensionsärenden använder redan en sådan anslutning.

För besvärnämnden för social trygghet finns det inte några motsvarande bestämmelser om teknisk anslutning i lag, och nämnden har därför inte med stöd av gällande lagstiftning rätt att få uppgifter ur Folkpensionsanstaltens personregister med hjälp av en tek-

nisk anslutning. Detsamma gäller försäkringsdomstolen när den behandlar avgöranden om beslut av besvärsnämnden för social trygghet. I praktiken sker begäran och utlämnande av uppgifter vid dessa besvärinstanser för närvarande via telefon eller brev. Att begära uppgifter och behandla begäran tar mycket tid av personalen vid både besvärinstanserna och Folkpensionsanstalten.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att främja elektroniska tjänster och göra tillgången till information snabbare samt minska på arbetet i anknytning till uppgiftsbegäran vid Folkpensionsanstalten och besvärinstanserna. I propositionen föreslås det att i lagstiftningen görs de ändringar som behövs för att besvärsnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen ska få rätt att få uppgifter ur Folkpensionsanstaltens personregister med hjälp av en teknisk anslutning.

Syftet med propositionen är inte att utvidga besvärinstansernas rätt att få uppgifter. Rätten att få uppgifter förblir enligt förslaget oförändrad, men i fortsättningen ska det vara möjligt att sköta överföringen av uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning i stället för att sköta den via telefon eller brev.

3 Propositionens konsekvenser

De föreslagna lagändringarna har inga direkta ekonomiska eller organisatoriska konsekvenser. I och med propositionen blir det juridiskt möjligt att upprätta en teknisk anslutning mellan Folkpensionsanstalten och besvärinstanserna. Ett ibruktagande av en teknisk anslutning kommer att göra överföringen av uppgifter mellan Folkpensionsanstalten och besvärinstanserna snabbare och kommer därmed att minska på det praktiska arbetet i samband med överföringen.

Förberedelserna inför ibruktagandet kommer dock att orsaka kostnader. Ett ibruktagande av en teknisk anslutning förutsätter att

Folkpensionsanstalten och besvärinstanserna ingår ett avtal där man avtalar om bl.a. vilka uppgifter som får lämnas ut via den tekniska anslutningen och för vilka ändamål de får lämnas ut. Dessutom förutsätter öppnandet av anslutningen annat praktiskt arbete vid Folkpensionsanstalten och besvärinstanserna. Det förberedande arbetet kommer uppskattningsvis att ta mellan ett halvt och ett år. Kostnader orsakas främst av avtalsförhandlingarna samt av öppnandet och förvaltandet av anslutningen. Innan lagen träder i kraft kan aktörerna vidta de förberedande åtgärder som behövs för ibruktagandet av anslutningen.

4 Beredningen av propositionen

Kommittén för reformen av den sociala tryggheten (SATA-kommittén) föreslog i sin slutrapport (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter 2009:62) att man genom olika åtgärder ska främja elektroniska tjänster och sträva efter att dra nytta av dataöverföring. En åtgärd i anknytning till detta är att göra det möjligt för alla första besvärinstanser inom den sociala tryggheten och för försäkringsdomstolen att med hjälp av en teknisk anslutning få tillgång till registeruppgifter som gäller förmåner som verkställt av FPA. Detta genomförs genom att förmånslagarna ändras så att en besvärinstans trots sekretessbestämmelser och andra begränsningar av tillgången till information får rätt att av FPA få uppgifter som är nödvändiga för avgörandet av ett försäkrings- och förmånsärende. Enligt förslaget ska det vara möjligt att lämna ut uppgifterna med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen.

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet utifrån SATA-kommitténs förslag. Folkpensionsanstalten och besvärsnämnden för social trygghet har deltagit i beredningen av propositionen. Justitieministeriet, försäkringsdomstolen och dataombudsmannen har hörts vid beredningen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om besvärsnämnden för social trygghet

17 §. *Rätt att få uppgifter och handräckning.* I paragrafen föreskrivs om rätten för besvärsnämnden för social trygghet att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter av myndigheter och samfund som utför ett offentligt uppdrag samt försäkrings- och pensionsanstalter. Det föreslås att till paragrafen fogas ett 2 mom. om rätten för besvärsnämnden för social trygghet att få sekretessbelagda uppgifter av Folkpensionsanstalten med hjälp av en teknisk anslutning. Besvärsnämnden för social trygghet ska enligt förslaget få rätt att få sådana sekretessbelagda personuppgifter som avses i 1 mom. av Folkpensionsanstalten med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen.

Rätten att söka sekretessbelagda uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning ska endast gälla de i 1 mom. avsedda uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av ett besvärshandling. Därför förutsätter öppnandet av en teknisk anslutning att uppgifterna kan sökas ur Folkpensionsanstaltens informationssystem på ett sådant sätt att besvärinstansen endast kan söka de uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av besvärshandling i fråga.

För att säkerställa dataskyddet ska det i momentet dessutom föreskrivas att innan den

tekniska anslutningen öppnas ska den som begär uppgifter lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt. Skyddet av uppgifterna och datasäkerheten ska ses till även vid överföringen av uppgifterna och det ska övervakas att uppgifterna behandlas lagenligt.

1.2 Lagen om försäkringsdomstolen

21 §. *Försäkringsdomstolens rätt att få upplysningar och handräckning.* I paragrafen föreskrivs om försäkringsdomstolens rätt att trots sekretessbestämmelserna få uppgifter av myndigheter och sammanslutningar som sköter en offentlig uppgift samt försäkrings- och pensionsanstalter. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. med bestämmelser om försäkringsdomstolens rätt att få sekretessbelagda uppgifter av Folkpensionsanstalten med hjälp av en teknisk anslutning. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar det ovan presenterade förslaget till 2 mom. i 17 § i lagen om besvärsnämnden för social trygghet.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Åtgärder som krävs för verkställigheten av dessa lagar, som t.ex. avtalsförhandlingar, får vidtas innan lagarna träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om ändring av 17 § i lagen om besvärsnämnden för social trygghet**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 17 § i lagen om besvärsnämnden för social trygghet (1299/2006) ett nytt 2 mom.
som följer:

17 §

Rätt att få uppgifter och handräckning

Besvärsnämnden har rätt att få sådana sekretessbelagda personuppgifter som avses i 1 mom. av Folkpensionsanstalten med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av

den vars intressen skyddas genom sekretessen. Innan den tekniska anslutningen öppnas skall den som begär uppgifter lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 21 § i lagen om försäkringsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 21 § i lagen om försäkringsdomstolen (132/2003) ett nytt 2 mom. som följer:

21 §

Försäkringsdomstolens rätt att få upplysningar och handräckning.

den vars intressen skyddas genom sekretessen. Innan den tekniska anslutningen öppnas skall den som begär uppgifter lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Försäkringsdomstolen har rätt att få sådana sekretessbelagda personuppgifter som avses i 1 mom. av Folkpensionsanstalten med hjälp av en teknisk anslutning utan samtycke av

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 3 december 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Juha Rehula*